

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

81. Quando liceat plura habere beneficia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

bonum. Alia sunt, quæ ex se indifferentia videntur, nec mala nec bona, nisi sine determinantur, vt ambulare. Quædam ex se mala videntur, tamen cum aliquibus circumstantijs bona sunt, vt occidere hominem, malum sonat statim, tamen si fiat modo aliquo, puta, in propriam defensionem, aut in Reipub. utilitatem, bonum est. Huiusmodi est hoc, plura habere beneficia, malum simpliciter est, quamuis, cum quibusdam circumstantijs, bene fieri possit. Statuamus ergo primò, quare malum secundum se sit.

Huius autem rationes multæ sunt.

Primò, quia priuatur Deus cultu suo; magis enim per plures ministros, quam per vnum colitur.

Secundò, priuatur ecclesia suo iure: dum enim plura beneficia vnus vsurpat, ecclesia caret suis ministris, & sic destruitur.

Tertiò, fit iniuria alijs dignis, qui beneficio priuantur, dum vnus plurimum loca occupat.

Quartò, videtur contra rationem naturalem; nam vnum membrum vnum habet corporis officium, & vnus minister vnum debet habere officium. Vnde Gregorius, distinct. 89. capit. singula, ita statuit, vt singuli singula haberent beneficia.

Quintò, datur locus ambitioni, dum vnus non contentus his, quæ habet, plura habere anhelat.

Sextò, pereunt studia bonarum literarum; nullus enim studio scripturæ sacræ incumbit, sed scientijs humanis, de pane lucrando, quia vident se non posse vllum pro merito consequi beneficium. Non ergo dubium est, quin malum sit secundum se, plura beneficia vnum possidere.

Quando liceat plura habere beneficia.

CAPVT LXXXI.

Non est ita malum, plura beneficia habere, quin liceat, causis rationabilibus, ea retinere. Causæ autem istæ, quæ hominem in conscientia tutum faciunt, per tres sequentes regulas explicantur.

Prima est, licitum est, in casibus iure concessis, plura retinere beneficia, etiam curata. Pro declaratione aduerte, aliter se habere ius ante Concil. Trid. aliter post. In antiquo iure

licebat in sex casibus, plura simul habere beneficia, etiam curata.

Primus habetur 10. q. 3. can. vnio; quando sunt exigui redditus beneficij, vt vnus non possit sustentare ministrum talem, quali indiget ecclesia illa, habita ratione personæ, loci, & temporis, tunc concedit ius, vt plura possint haberi, donec faciant conuenientem sustentationem, & sic 21. q. 1. cap. illud, concessum est, vt vnus sit Archiepiscopus Tarraconensis, & Episcopus Fuadensis. Sed attende, quod isti redditus sunt mensurandi iuxta ministri qualitatem, quo ecclesia indiget: si enim ecclesia potest ministrari per ministrum, qui centum possit alii, non debet beneficium dari alteri, qui indiget mille, propter luxus suos, vel sublimitatem suam; sat est ecclesiæ, vt tot redditus dignum possit habere ministrum.

Alter casus habetur 21. q. 1. c. clericus; puta, cum est indigentia hominum, id est, cum non sunt ministri plures, qui remaneant beneficia, plura tunc vni conferri possunt. Sed intellige de indigentia, & defectu dignorum; licet enim multi sint, qui beneficia accipiant, tamen pauci digni sunt, tunc ex defectu dignorum, vni digno plura conferti possunt.

Tertius est, 21. quæst. 1. c. qui plures, cum vnum beneficium habetur in titulum, alterum in commendam: solebat enim tunc beneficium dari alteri beneficiato, donec quæreretur dignus, cui posset conferri, quia, qui beneficium iam habebat, dignus præsumebatur, & tunc dicebatur illud habere in commendam. Hac via potest vnus plura beneficia habere. Sed attende, quod non debet esse hoc cum fraude legis, quales sunt commendæ perpetuæ, seu ad vitam; tunc enim perinde est, ac in titulum habere. & contra, ratione commendæ. Sed humana auaritia inuenit fraudes; cum enim vnus non possit habere plures Episcopatus, aut beneficia, aut saltem beneficium, tunc habet in commendam perpetuam, quod profectò fraudis est contra legem.

Quartus casus habetur cap. eam te. de arate, qualitat. ordin. præfici. & cap. quia monasterium, de relig. domi. quando duo beneficia vnita sunt, & ad vnum redacta. Sed attende, illas uniones diuersarum ecclesiarum non esse licitas, nisi in vtilitate, vel necessitate ecclesiarum ipsarum fiant, quia alter non possunt commodè ministrari; vel ob causas, quæ in ipsarum commodum sunt. Cum enim tamen fiant ob auaritiam, & additandas personas, contra bonum ecclesiarum, non sunt in con-

scien-

scientia securæ; & sic in Concil. Trid. multa dicta sunt contra istas vniones.

Quintus casus habetur cap. extirpandæ, de præb. quando aliquis habet canonicatum in ecclesia cathedrali, & habet aliquam parochiam annexam, ratione annexionis, potest vnus plura beneficia habere; quamuis olim, cum iste casus concessus fuit, canonici erant Episcoporum consultores, ob id, eis concedebatur in cathedrali ecclesia residere, & vicarium in parochia constituere: modò autem, cum iam non id faciant, sed aliquando otiosi sint, melius forsan esset, si in parochia resideretur, & vicarius in cathedrali poneretur.

Sextus casus habetur cap. de multa, de præben. Sublimibus, & literatis personis conceditur plura habere beneficia: sed hoc intellige, cum talis sublimitas, & scientia sunt ornamento Ecclesiæ, & vtilitati, & alias non. Semper enim ante oculos habendum est, vt beneficium non detur, ne accipiatur, nisi in Ecclesiæ vtilitatem, cuius bona sunt, quæ distribuuntur. In his casibus; ius antiquum concedebat pluralitatem beneficiorum: nam Concil. Trid. quatuor casus statuit de nouo, qui nostris temporibus magis conueniunt, sicut ius antiquum illo tempore conueniens fuit.

Primus habetur Sess. 24. c. 13. Non potest vnus plures sedes episcopales habere, quamuis exigui redditus sint, quòd si conueniens videbitur, aliquando vni dari plures, tunc Conci. provinciale debet causam examinare, & remittere Pontifici, vt disponatur quod iustum fuerit.

Secundus habetur ibidem; Nullus potest plura curata beneficia habere, nec quæ residentiam exigunt, vt sunt illa, quæ habent iurisdictionem, vel chorum. Quòd si aliquando redditus vnus valde exigui fuerint, tunc poterit Episcopus dare beneficium simplex, non tamen cum cura, vel residentia; quòd non fuerit, alatur tunc ex decimis, vel ex parochialium contributione.

Tertius est in eadem Sess. cap. 17. Nullus deinceps potest habere plura beneficia, etiam sine cura, quocumque modo, nec etiam ad commendam perpetuam, nisi cum vnum ad sustentationem, pro ratione personæ, loci, & temporis non sufficit. Aduerte tamen, quòd Concilium aliter de curatis, aliter de simplicibus loquitur: nam de curatis, & Episcopariis, vult, vt, qui ante Concilium habuerunt, relinquunt, & cum vno manent: de simplicibus statuit, vt in posterum fiat, vt di-

xi, antecedentes autem in possessione relinquunt.

Quartus est, Sess. 7. c. 7. In annexis parochijs ad canonicatū, Episcopus sua manu constituat Vicarium perpetuum, cui tertia parte fructuum, nisi aliquando id videatur aliter conuenire. Hæc sunt, quæ modo obseruanda sunt post Concilium. Et prima posita regula sic procedit. Qui plura habet beneficia in casibus à Concil. concessis, tunc licitè habet: qui de nouo datus sunt pro posteris: primus quando simplex est cum curia, ratione exigui redditus: secundus quando ob eandem causam simplicia plura sunt: vnde, ius hoc idem ferè est cum antiquissimo Greg. can. singuli, dist. 89. in quo singuli, singula tantum habere beneficia sinebantur.

Secunda regula, non obstante isto iure Concil. qui cū Pontificis dispensatione plura, quæcumque, & quomodo cumque beneficia habet, tutus est in conscientia. Sed aduerte, vt in foro exteriori possit illa habere, satis est dispensatio; tamen, vt in conscientia, & coram Deo tutus sit, necessaria etiam est causa dispensationis. Hæc autem causa debet esse, in utilitatem Ecclesiæ, vel ob ipsius Ecclesiæ necessitatem. Quando causa non est in bonum Ecclesiæ, non est bona dispensatio, nec est homo securus coram Deo. Rursus, quamuis ista causa sit, non potest sine dispensatione habere plura beneficia pingua, quia est contra Concil. sed verumque est necessarium, dispensatio, cum causa conuenienti.

Tertia regula est: Qui hætenus ante Concilium plura simplicia habent beneficia, quamuis retinere possint, in foro exteriori securi, tamen in conscientia securi non sunt, nisi causa iusta sit huius pluralitatis: quæ causa debet esse aliqua ex sex concessis in iure antiquo, vel quæ sit in Ecclesiæ utilitatem. Denique plura habere beneficia, quorum redditus excedunt conuenientem sustentationem, habita ratione personæ, loci, & temporis, malum est, nec in bona conscientia talis pluralitas retinetur: nec idem est de vno beneficio pinguisimo, quia hoc vnum habet officium; at plura beneficia, plura habent officia, quæ sine iusta causa, non debent dari vni, etiam digno. Hæc dicta sint de pluralitate, superest de residetia: sed iam diximus de ea in tertio præcepto. Non sat est istas habere condiciones, ad habendum beneficium, sed modus necessarius est, id est, vt sine simonia habeatur, sed gratis, & absque pretio: sed de simonia paulò inferius dicemus, postquam de pensionibus beneficiorum aliquid dixerimus.

Quid